

„Soča“ izhaja vsak četrtek in velja s pošto prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto 1.450
Pol leta 750
Četrt leta 375

Pri ozaanilih s plačje za navadno pristopno vrsto:

8 kr., če se tiska 1 krat
7 „ „ „ 2 krat
6 „ „ „ 3 krat

Za večje črke po prostoru in vsak pot 30 kr. za kolek.

SOČA

Glasilo slovenskega političnega društva goriškega za brambo narodnih pravic.

Posamezne številke se dobivajo po 10 soldov v Gorici pri Paternoliju in Soharju; v Trstu v tobakarnicah „Via del Belvedere 179“ in „Via della Caserma 60“

Narodnina in dopisi naj se blagovoljno pošiljajo uredniku: Viktorju Dolencu v Gorici, Con. del Cristo 186 blizu živinskega trga, koder se nahaja tudi upravnništvo. — Rokopisi se ne vračajo; dopisi naj se blagovoljno frankujejo. — Delalci in drugim nepremožnim so narodnina znižana, ako se oglase pri uredništvu.

„Srečno novo leto!“

V Gorici 1. januarija 1874.

To voščilo gre danes od ust do ust. Sorodniki, prijatelji, znanci, oni, ki so v službeni dotiki, ali katere sočija no življenje v večkratno dotiko mej seboj spravlja, vse si vošči danes „srečno novo leto“. In ker je tako, zakaj bi neki „Soča“ za drugimi zaostajala? Saj ima tudi ona dokaj znancev, prijateljev in podpirateljev in ker se kot političen list mnogo peča z državo in njenimi narodi in pred vsem s Slovenci in še posebno z goriško deželico, naj tudi ona vsakemu posebej pokloni svoje voščilo in sicer prav odkritosrečno, globoko čutjeno, iskreno voščilo.

Avstrijski državi, mogočni varuhinji tolikih narodov, vošči „Soča“ mir in ugodno-dostojne zveze s sosednjimi državami, pa tudi mir in blagostanje od znotraj, ki naj se stalno zavarujeta po dobro vredenem državnem gospodarstvu, po zmagi in vestni izvršitvi glavnega državnega principa: „ena ke pravice za vse“ in po složnem sodelovanju vseh narodov za blagor skupne domovine.

Slovenskemu narodu vošči prav iz dna srca, da bi čvrsto napredoval na potu svobode in omike, na katerem bude gotovo kmalu dospel do vsestranskega razvoja, da se bo mogel ponosno vrščati kot enakoveljavni član mej druge omkane narode. Domači prepripi naj se dostojno doženejo, a dokler se ne, pokažimo Slovenci vsaj v glavnih narodnih vprašanjih, da smo zvesti sinovi enega samega naroda, in da nikakor ne pripustimo, da bi naši mnogobrojni nasprotniki uporabili domače, mej-sebojne navskrižavosti v svojo korist, ter nam oskrnili najcenejši biser — narodno čast. Odkrito, pošteno prepričanje strank in oseb bodi spoštovano; kedor se ž njim ne vjema, naj je odkrito in s poštevnim orožjem pobija, — hinavstvo pa in sebičnost naj se proženeta za vselej iz naroda.

Goriški deželi vošči „Soča“ še posebej, da jo složno prizadevanje njenih državnih in deželnih zas-

topnikov in neutrudljiva samodelavnost vseh deželanov povzdigne na višo stopinjo blagostanja, do kakoršne more dospeti, ako se ozirom na nje izvrstno lego, malo podnebje, ugodnost zemljišč, za najrazličnejše obdelovanje in pridelovanje, priležnost rek in drugih krajnih razmer, za razne obrtnijske naprave in na prirojeno bistroumnost in marljivost tukajšnjega prebivalstva. Naša dežela je zares lepa in večidel rodovitna, a do sedaj je bila zelo zanemarjena, kar smernac posebno trditi glede slovenske strani. Neizdatno število ljudskih šol, in tudi mej temi prav malo dobrih, malo cest in mej njimi večidel slabe, neprenosljivo breme davkov in drugih odrajtvi — pa malo izpodbuje k napredku v kmetijstvu in obrtnijah — vse to in marsikaj drugega je do novejših časov našo deželo zadrževalo in tlačilo v duševnem in materialnem oziru. Zraven tega so neprestano hudo letine, vsled suše, boleznih na trtah in sviloprejkah in drugih obžalovanja vrednih uzrokov, tako hudo tople naše posestvo, da je skoro obnemoglo in da v mnogih krajih prav očitno hira. Treba tedaj naši deželi trojne pomoči. Ona potrebuje obilega blagoslova iz nebes, da se odvrnejo naravne neugode, ki uže toliko let preganjajo naše kmetovalce, in da se zopet povrnejo letine bogate raznovrstnih pridelkov.

Drugič bi se jej jako preleglo polajšanje davkov in izdatna pomoč iz državnih zalogov bodisi za nove ceste in uravnanje obstoječih, in za druga potrebna ali koristna javna dela, bodisi sploh v podporo našega kmetijstva in obrtnijstva; in zadnjič bi jej neizmerno hasnilo solidarno delovanje in skladanje lastnih deželanov za izboljšanje in pomnoženje ljudskih šol na podlagi obstoječih postav in za povzdiglo našega kmetijstva in obrtnijstva z ozirom na novejšo iznajdbe in skušnje.

To trojno pomoč vošči „Soča“ prav iskreno svojej ožji domovini.

In h koncu še čast sodelalcem, podpirateljem, naročnikom, čitateljem in sebi kratko voščilce: Ostanimo si zvesti tudi v novem letu in pridobimo si kolikor mogoče novih zaveznikov, da mogočno

narase število onih, ki se z navdušenjem zbirajo pod zastavo z nadpisom: „Vse za narod, omiko, in svobodo!“

Slovincem!

V društvu je moč, v društvu je razvoj in vsestranski napredek, za to je v prvotnih časih nastalo patriarhalno življenje mej družinami, in kasneje so se ljudje združevali v majhne, še kasneje v večje občine, na zadnje pa v narode in države. Naravno bi moral vsak narod tudi ona samostalna država biti, in tako je v sivi starostnosti bilo, toda to se je spremenilo, in malo je držav, ki štejejo državljane le ene in iste narodnosti. Vzroki take spremembe so razni, največ so je krive bile vojne, le poredkoma so vzajemne pogodbe zedinile ljudi raznih narodnosti. To se je n. pr. zgodilo v Švici in v Avstriji; tam so se Nemci, Francozi in Italijani zvezali v brambo in ohranitev svobode, tu so se pa pogodili razni narodi ali deli velikih narodov z dinastijo našo, da so se laže branili Turkov; tu li so drugi vzroki jih na to prisilili. V vsaki teh pogodb se je pa zavarovala vsaka država ali državnica svoje državne pravice in svobode.

Tu in tam je tedaj država: zveza in skupina raznih držav in taka državna oblika se imenuje federalizem. To je za nas Avstrijance slovensko izrekel tudi cesar Franc I. v diplomi 1806., ko je proglasil Avstrijo kot cesarstvo, rekoč da ima biti to ime vsem neodvisnim kraljestvom in kneževinam zedinjenim pod žezlom habsburškim. Ne uaslanjajo se torej ne na pravo, ne na zgodovino, še manje pa na naravne potrebe Avstrije, kateri delajo za centralizem, in res vserod so nalezili ti ljudje na upore in veliko nezadovoljnost. Ta vzmerjeni stan cele naše države tu in ukraj Litave bi jih moral zmodrti tem više gotovo, da se prej ali posej prava pot najde.

Dokler se pa to ne zgodi, smo v najhujšem položaji mi razkosani Slovenci, in tem težavnejši je naš

LISTEK.

Silvestrov večer.

(Govor v veseli družbi.)

„Neprenehoma vrti se časa kolo krog zemlje razširne.“ Tako je pisal dr. Tomau uže 48. leta, in gotovo si takrat nij mislil, da navedem jaz tako navdušeno njegove v fantastični mladosti izgovorjene besede danes v pričo slavnega goriškega občinstva. Slavnij gospod doktor sam neso vedel, kako velevažno, globokoučeno-resnično so v teh besedah izrekli, in marsikateri dragih poslušalcev še zdaj ne sanja o globokem pomenu tega stavka.

Nemci so gotovo učen narod, so narod globoko in visokomisleh glav, a vendar neso do tistega rezultata prišli, kakor slovenski mladenič v svoji razburjeni fantaziji.

Po tem naj reče še kedo, da neso geniji. Nemci govore vedno o zobu, o duhu časa, der Zahn, der Geist der Zeit; a kaj je vse to proti Tomauovi in torej slovenski frazi, ne pardon, to nij fraza, to je sveta, gola resnica, kaj so te nemške fraze proti našemu „časa kolo?“

Nemcem je beseda čas, die Zeit, žeuskega spola, kar je nekaj prav prijetnega, posebno če je ta ženska lepa in mlada. In jaz bi jo danes koj kot mlad doktor za ljubico vzel, saj me tako uobena na svetu noče, niti luna, „bliedi mesac“, mi ne more povedati za eno nezaljubljeno devičnico, jaz pravim, bi jo gotovo vzel, ako bi ne imela ta nemška žeuica velikanskih napak.

Ženska, v katero se zaljubiti morem, mora imeti zraven drugih lepih lastnostij, še majhne noge, majhna uha in majhne zobe.

Čas pa ali bolje nemški „zeit“ ima strašno velike noge, še večje kakor oni mož, ki je korake 7 milj dolge napravil, kajti čas je ob enem in istem trenutku povsod. Uha nima tudi strašna velika, vse sliši, vse si zapomni, nič mu ne uide. In kaj še to zobje? Ne, o zobeh še niti govoriti ne moremo; nikdar nijsim slišal še: die Zähne der Zeit, ampak vselej „Zahn der Zeit.“

Vsaki mi bode pritegnil, da v žeusko, ki ima le en zob, se ne moremo zaljubiti. To je zoper našo naravo. Ali, kaj človek bi zadnje še prenesel, da ima le en zob, ko bi bil vsaj ta poštega zob, navaden, in kakor sem dejal, majhen. A časa zob mora biti strašno velik, čez čeljusti jej mora viseti, kajti vedno grudi in grudi in vendar se nij še zgrudil.

Ženska z enim zobom in povrh še tako dolgim kakor oroslanov rilec, nij gotovo nič prijetnega; in če ženska nij prijetna, nij lepa, kaj ima družega na svetu, s čem bi nas navduševala?

Zatorej je veliko bolje praktično in aesthetično govoriti: časa kolo, Kolo je vedno okroglo, dokler je kolo in s tem je svojo nalogo izpolnilo.

Ne praša se, ali je staro ali mlado, ali je ponarejeno ali naravno, ampak da je le okroglo, to je bistvenost njegova. Ne rečem, da me kolo, ako je vidim, navdušuje, ali toliko prednosti ima uže, da se o njega ne obrnem s tistim kiselim, nejevoljnim obrazom, kakor od ženske, ki ima zraven velikih nog in uh le en sam zob in dolg kakor oroslan svoj rilec.

Zatorej plaidram jaz danes zato, da se od jutre, od novega leta tedaj začeni, govori mesto tuje grde fraze: časa zob je vse zgrudil, rajši „časa kolo je vse potrla in pomendralo“ kakor je nekaj tudi sv. Katarino.

In če vzamemo to hypotheso za resnično, in kije tudi resnična, kakor je bog v nebesih, da je čas nam-

reč koló, ki se vrti neprenehoma krog zemlje razširne, si upamo neko drugo jako važno vprašanje razjasniti, ki našim ali bolje tujim učenjakom toliko glavo lomi. Jaz bi sicer za rešitev te uganjke lahko kako remuneracijo zahteval, a saj imam tako uže preveč denarja. Znano je namreč, da so si geologi, statistikarji in sveto pismo in z njim cerkveni možje v laseh, koliko star je svet. Geologi, to je tisti možje, ki študirajo, koliko časa je zemlja potrebovala, da je iz gorke tekočine mrzla trdnina vsaj na površji postala, pravijo, da je potrebovala najmanjše 100 tisoč let.

Statistikarji, ki računajo, kako se je človeštvo množilo, da se je iz enega ali bolje dveh človekov do današnjega števila naraslo, pravijo najmanjše 60.000 let. Darwinjanci, ki računajo kakoliko časa je potrebovalo, da je iz opice, pesa, konja, osla pameten človek postal (dan-čas se godi navadno narobe, iz pametnega človeka se rodi večkrat strašan dvonogat osel) so z geologi enih mislij. In sv. pismo pravi, da svet stoji le 6000 let. Kako si moremo razložiti ta velikanski razloček? Da bi sveto pismo lagalo, si ne moremo misliti, da bi vsi drugi učenjaki se motili, je tudi neverjetno. Reč bo menda taka le: Statistakarji in geologi si njsjo navskriž, ker materija je bila lahko pred človekom tukaj. In svet stoji tudi toliko časa, kolikor pravijo geologi in statistikarji, le kolo časa nij neprenehoma teklo, ampak moreda se je bilo kaj pokazilo, kakor našim uram, ali pa je zaukazal bog ali kaki drugi svetnik, naj kolo ostane in je ostalo. In vsakdo vé, da pri uri kazalec tu li ostane, če kolo ostane. Sveto pismo tedaj ne šteje tega prenehljaja kacih 60 tisoč let in več in od tod razloček. Da ne poročete, da je to nemogoče, da bi bilo kolo ostalo, naj Vam povem, da je bilo svoje dni uže slično zaostalo. Ko nijsjo mogli namreč Izraelci s Philistejci boja za dne dokončati — tako piše sv. pismo — je

stan, ker nismo kot narod gori omenjenih pogodb sklenili z dinastijo, ampak niso gospodarji, nam tuji vitezi, so v 13. stoletju tako delali, kar je vezalo tudi nas njih podložne ali prav za prav sužnje. Zdaj pa smo svobodni mi Slovenci, in živo čutimo našo razcepjenost v razne kronovine. Stare meje so nam verige, v katere vklenevi ne moremo, rekli bi, še prosto dihati ne. Skoda te razkosanosti in dobičke zedinosti smo v tem listu že večkrat z temeljitimi razlogi in v primernih prilikah pojasnili, da nam ni treba več o tem govoriti.

Tudi smo razlagali sredstva, katera utegnejo nas do cilja pripeljati. Pouavljati hočemo le to, da mora pred vsem velika večina Slovencev popolnoma prepričana biti in v dnu srca čutiti, da je zedinjeni narod edina rešitev naše narodnosti in pogoj našega razvoja.

Če po tem takem dobro premislimo svojo žalostno zgodovino, svoje in Avstrije potrebe, sklepati je, da se morajo gori omenjene stare pogodbe preurediti primerno sedanjim časom in potrebam. Pouavljajo in zboljšajo naj jih ves slovenski narod na obeh straneh, na drugi pa dinastija in drugi narodi.

Gotovo je to važno in velikansko skupno delo vsega naroda, vendar uspešna izpeljava nij nemogoča, kajti prav te dni so Hrvatje stare pogodbe ponovili in preuredili s krono, in z državnim zborom v Peštu. Tudi Čehi nameravajo kaj takega, in celo v Nemcih se začnejo vzbujati federalistična misel.

Pa ne samo glavni ta naš državnopravni namen, tudi druge vsakdanje potrebe tirjajo naše skupno delovanje. V uradnih in šolah nismo dobili še tega ne, kar so nam centralisti sami v postavah zagotovili. Kar so z eno roko dali, jemljejo, ali saj kratijo nam z drugo. Kedar segamo po §. 19. drž. osnovnih postav, in mislimo, da smo mu blizu, skadi se in tretji moramo, kakor Tantal v orku. Jeze po tem trepetamo, pa ne pomislimo, da smo tudi sami nekaj krivi. Mi se namreč borimo raztrešeni in v raznih krajih brez voditeljstva, ki je neobhodno potrebno v vsakem boju, pri vsakem velikem započeti. Brez saj moralnega središča ne pridobimo nič zdatnega, nič stalnega, najmanjše gori omenjenega glavnega namena. Vendar pa smo temu središču jako blizu, da bi človek rekel: gremo skozi les, pa ne vidimo dreves; prav za prav videti jih nismo hoteli. Naj vsi narodni deželni in državni poslanci stopijo v klub, vsak naj se vda večini, in naravno, svobodnemu narodu dostojno in pristojno voditeljstvo je mej nami. Ta predlog je „Soča“ uže razvila v št. 46. v uvodnem članku, in omenila ga je v št. 48. v članku z naslovom: Državni zbor pa adresa. Na to se tudi zdaj nanašamo in ponavljamo predlog, ker se nam zdi, da smo ga o pravem času stavili, da je resnega prevdarka zares vr eden, in da je izvršljiv.

Prav zdaj so vsi deželni poslanci zbrani v dotičnih zborih, mej njimi so tudi državni zastopniki naroda, evo torej lepo priliko, to zadevo vrediti. Če se to zgodi, po tem bo vpihal ta narodni zavod novo življenje v utrujene duhove, krepil bo upanje v boljšo bodočnost, in ojačil vse boritelje naše.

Nij dvomiti, da bo tak korak imponoval nasprotnikom in častil ves narod. Koristil pa bi tudi v drugem obziru. Mislimo namreč, da bi bil ta klub nam Slovincem izvršten areopag ali sodnja v naših mnogovrstnih prepirih, in pri našem političnem strankar-

stvu, ako ne b. hudi boji uže samo po sebi zginili pri ustanovitvi tega središča, katero bi obsegalo vse stranke.

Prša se še, kedo ima iz prvega sklicati ta shod. Naše misel je, da bi imeli naši narodni državni poslanci to nalogo izvršiti. Oni se zbirajo v Beču, v središču državne politike, torej morajo vsestransko poznati vse notrajne in zunanje zadeve naše države. Oni so na vrhu, izmej katerega imajo najobširnejši politični razgled, in taki udjo se neobhodno potrebni takemu klubu, da razjasnijo položaj, kedar je treba. Oni imajo tudi in morajo imeti toliko veljave, da smejo v imenu naroda govoriti, in taka vabilia razpošiljati.

Previdno bi pa delali, ko bi vabilia dali podpisati še kakemu izmej deželnih poslancev vsake kronovine. Gledé na vse to gre tudi njim razsoditi, kedar je ugoden čas, da se skliče ta shod z nado zaželjenega uspeha. Če je prvi shod ustanovljen, po tem bo uređavala in odločevala večina vse drugo, in predsednik bo imel težavno pa krasno nalogo.

Vse to pa je le mogoče s pogojem, da vodi vse ude čisto domoljubje, žrtovalna ljubezen do naroda, previdnost pa srčnost. Vsakako bi prvo načelo moralo vsakemu in vsem biti le to: Blagor slovenskega naroda bodi prva postava.

Slovenci! Novo leto je nastopilo, naj bi ono za gledalo ta shod. Na delo torej z besedami: Fortes fortuna juvat timidiosque repellit.

Dopisi.

V Trstu 29. dec. [Izv. d.p.] Staro leto je prešlo in dobro je, da se okoličani ozremo nekoliko v preteklost, katera nas bo učila, kako imamo prihodnost v naš prid porabiti. Dosta krivice se nam je v starem letu godilo od strani lastnih odpadnikov in zagrozenih renegatov okolice, katerim je rojanski Ferluga s svojim adjutantom Boninom vodja izdajic. Mestno starešinstvo je preteklo leto zakrivilo za naše novice mnogo, mnogo, védio se je prav po turško, kajti predlog slovenske stolice na realki je padel, kakor bo tudi v Beču gotovo njih prošnja za realko in juridično fakulteto zavrnjena, in to po pravici, ker nij starešinstvo okoličanom pravično.

Poglejmo malo v slovensko okolico; zapazimo tu kake spremembe? V prvi vrsti moramo z veseljem vzklkniti: okoličani, mi smo napredovali, vkljub vsem oviram izvolili smo si svojega poslanca v državni zbor, storili smo en korak na vzgor, za katerega nas naši italianissimi vedno zavidajo; naj nas, saj nas je njihova nepravilnost predrnila, da smo zmagali in da bomo tudi za naprej, kedarkoli bomo svoje zastopnike volili, če bomo složno postopali, kakor lani.

V mestnem zboru imamo zgolj narodne može, kateri se krepko za okoličanske pravice potezajo. Razun tega smo si pridobili poštene zaveznike v nasprotnem taboru, kar smo druga leta pogrešali, mej tem ko smo preteklo leto lastne poslance v nasprotnem taboru imeli, da se je slučajno komaj do treh glasov dospelo. Letos, hvala poštem mozem, jih imamo osemnajst, kar nij ravno majhno število. Novo leto, upam, bo prineslo marsikaj novega, naši poslanci bojo v tem letu morali prve tri točke programa dovršiti in si napraviti temelj za bodočnost; slovenski jezik se bo moral

za okoličane rabiti, ako hoče magistrat, da se jih ne polasa želja, ločiti se o mestu; šole, katere so jako slabe pri vseh dobrih učiteljih, zato ker so izročene skrbi in nadzorstvu pristranskega, lahonskega magistrata, se ne morejo prosto; učitelji vedno v strahu zubitih kruh. Najhuji rak, kateri na zdravem životu okolice gloda, je pa znani laški razred v Rojanu, provzročena po zvičajah izdajice Ferluge in butastega Bonina. Ta šola je na kvar okolice in se mora prestrojiti v slovensko, malopridni učitelj a naj se odstrani iz okolice. Čuditi bi se bilo, kako se more tak brez-zračnejš mej ljudi pokazati, ako bi se ne vedelo, da je njegov obraz uže tako utrjen grdih pogledov in zaničevanja, da se ga nič več ne prime.

Voščimo vam v novem letu, da se daleč in daleč od nas poberete, tega vam ne bo nihče zavidal razun Vašega hlapca Miče-Ferluge; Vi ste njegova naslomba, ko Vi odrinete, — da bi le kmalu — pada tudi on in vsa Vaša stranka. Okoličan.

V Ljubljani 29. dec. [Izv. dop.] (Dr. Pogačar, kranjski škof, — pa kranjski škof, dr. Costa. — Kozice.)

Po klerikalnem nebu in po liberalni zemlji se kažejo znamenja, da postot discrimina rerum vendar nihče drugi ne bodo ljubljanski škof, nego naš stolni prašt, dr. Janz Pogačar. Naši klerikalci so sicer vse žile napeli, da bi škofova palca ne prišla Pogačarju v roke, toda ostali so brez pričakovanega in v svojem srcu gorečo željelega uspeha. „Vaterland“ je iz Ljubljane prinašal dolge dopise, v katerih je znani kočvskoribniški stolni kaplan nekoga neznanega popa za to za škofa priporočal, ker je bil prvič ujevov oču visok uradnik, ker je drugič plemenitega stanu in ker ima tretjič vsako nedeljo pri nunah krščanski nauk in litanije. Dr. Bleiweiss je vsakemu, gdor je bil tako srečen, da je z njim skapaj črno kavo pil, zaupljivo na uspeha pravi, ka je dr. Pogačar in politikis — nezanesljiv človek in gobav m'adoslovenski NicoJemus. Dr. Costa je po Sloveniji spuščal staroslovenske cirkulare in kurende, v katerih je skušal ne samo kranjsko nego i štajersko duhovščino zoper dr. Pogačarja podkuriti. Da, po Costinem povelji so prd. leto dr. Pogačarja celo iz oltora „slov. matice“ izbacnili. Prav v tej kovačnici so se kovali različni škofovski kandidati samo za to, da bi bili občno manjše skaliti in po tem v kaim vodi ribe loviti. Pa vse zastoj! Vsem tem intrigavam vkljub je prodira misel, ka vsa Slovenija nema sponobnšega, učesnjšega, zm'rnšega moža za škofovo palico, nego je dr. Pogačar. Čuden veter je začel p'hati našim klerikalcem okrog ušes, prinaša jim iz vladnih strani vesti, ka bude dr. Pogačar za škofa imenovan. Zdaj pa naglo obrnejo plašč po vetru. Prav tisti stolni kaplan, ki je v „Vaterlandu“ za dr. Paukerja na pavke bil, zdaj tako močno v „Slovenca“ za dr. Pogačarja bobna, da menda stolnega prošta i stolnega kaplana ušesa bole. Gdor je čital predzadnjega „Slovenca“ pa poleg tega pozna nesramne spletke zadnjih mesecev zoper dr. Pogačarja, temu se more želodec obrniti, kako hlapvsko in hzuusko zdaj naši klerikalci za dr. Pogačarja propagando delajo. Jezutje!

Sicer se pa čuje tudi ta misel v Ljubljani, da „Slovenec“ samo za tega delj tako živo Pogačarja priporoča, da bi vladne kroge naj opozoril ter mu se svojim priporočilom škodoval. Prav verjetno!

Jozuva zavpil: „solnce stoj“ in ostalo je. Nevednim poslušalcem moram še povedati, da je navadno solnce hodilo in teklo do časa, dokler nij Gallileo Gallilei svoj „e pur si muove“ izgovoril.

To je tedaj moje mišljenje zaradi te difference mej učenjaki in svetimi možmi, in mislim, da bodo ti možje meni jako hvaležni.

Sploh moram omeniti, da jaz nijsem bil namenjen o tej stvari tako dolgo govoriti, stvar je sicer velike važnosti, a strašno pusta. Jaz sem bil namenjen neko premišljevanje vrediti, kakor se spodobi dobrim katoličanom konec vsake imenitne dobe. Ta navada, pravim, je povsod pri dobrih katoličanib, povsod, in kedo taji, da so Slovenci katoličani, marveč vesoljni svet upije: Slovenci-klerikalci, ultramontanci, jezuiti. In kedo nam bude tudi zameril, ako danes konec leta, nekoliko minut pred novim, premišljujemo svoje grehe?

Gospoda, največji greh, katerega mi Slovenci doprišamo je zoper drugo glavno zapoved „ljubi svojega bližnjega, kakor sebe“. Mi preobračamo to sveto načelo, in ljubimo našega bližnjega bolj, kakor sebe. Naj mi tukej niko ne spodtrka, da jaz mislim na zaljubljene mladeniče, zaljubljena dekleta, ki za svojega ljubljence, ljubljenko dajo kri, življenje, vse, ne, ta ljubezen je naposled vendar le sebična. Ali marsikateri mož je na Slovenskem, ki mu njegova domovina nič mari nij, ki le tuje hvali in slavi, sebe pa s tem najbolje zaničuje. Mi smo prepoblevni, preponižni drugim srečo voščimo, sebi pa še gorkega kropa ne. In kedar ta greh premagamo, takrat bodemo srečni, drugi g ehi so le mali grehi.

Gospoda, predno udari polnoči še nekaj; navada je, voščiti za novo leto. Tukej vidim dekleta, gospodične, žene, može in žene.

Dekletom želim, da bi se jim njih želja v obilni

meri izpolnila. Njih goreča želja se da v teh besedah povedati:

„San Antonio, mio beguino,
Sol tre grazie vi dimando:
Un potere, un marito a mio piacere,
Una vigna, qualche cosa altra;
San Antonio, non voglio altro“.

Mladeničem želim dalje, da bi ne zdihovali zastoj, ampak da bi bila njih molitev uslišana, ki se tako le glasi:

Heil'ger Anton di Padova
Schick mir a frau von Mantova
Die nichts friesst, nichts versaut
Und zu koan andern menschen lauft.

In mi stari možje, stare žene in ženice, kaj bi si voščili? Pomislimo, da poezija je za nas prešla, gradov ne zidajmo v oblake, ampak naša pobleвна želja naj bo: „novo leto prinesi nam — prijetno vreme“.

M E Č.

(Novelica, poleg Ludovika Bowitsch-a.)

V trumi glumačev, katere je vodil glasoviti Charles Vittoire, bila je tudi mlada ciganka. Njena umetnija obstajala je v tem, da je meč, katerega je zagnala v okroglo tarčo, zapičil se ravno v sredo samo. Tudi v prav male obročke, viseče na kaki niti, znala je na tak način dobro zadeti i je z niti strgati.

Pa ne edino le zaradi te umetnosti so gledalci ogledovali Fiorino, ampak tudi lepi njen obraz, črne oči z dolgimi i črnimi obrvmi, črni vlasje, ki so se jej v obilnih kodrih spuščali po hrbtu, bili so vzrok, da je Fiorina vse tako zanimala.

Ponosna amazonka se nij brigala dosti zato, da so jo tudi snubili vrli mladeniči ali bogati sinovi bankirjevi.

Le nekomu je sijalo sročce solnce, nekomu, ki je bil šel memo Fiorine, kakor se gre memo kakega lepega vrta. Bil je to Markiz de la Mare. Pri vzhodu igrališča sreča je bil ciganko ter jo varčal posilnosti nekoga natelega brez-pamätneža.

Brž po tem, ko sta se bila v prvo tako namenila, srečala sta se na novo. De la Mare nij mogel razumeti, kako da dosedaj še nij bil opazil Fiorinine lopote. Ljubezen mu je srca napolnila sè svojo zmagalno močjo.

Pa tudi Fiorina nij prevzetovala vpričo mladega moža tako, kakor proti drugim sanjačam.

„Mislim“, dejala je Fiorina nekoga dne, „da Vi resnično mislite — v resnici imam Vas za dobrega človeka — vendar, kar ste mi ravnokar rekli, naj preslišim, ker bi sicer gotovo več ne bi bila toliko dobra, da bi Vas še pozdravljala“.

„Ah, Fiorina — tedaj ste Vi res tako mrzli, kakor gre o Vas govorica?“

„Mrzla?“ zavrne Fiorina. „Mari ste prevzetnost i mrzlota enakolični?“

„Tedaj prevzetna ste, Fiorina?“

„Prevzetna semj raja, kakor bi bila žoga taki muhi —“

„Kako me sodite?“

„Kot dobrega človeka Vas imam v čislili — a jaz sem vam hotela le pojem moje prevzetnosti nekoliko poja-niti. Mrzla nijsem, ker prihajam od rodovine na jutrovem, vzrastla sem pod španjskim vročim nebom i tako mi je srce rahločutno.“

„Čudno!“

„Vi me razumeti nečete — Vi ste Markiz — a

Sicer pa ne smete misliti, da bi bili zaradi škofov v Ljubljani kaj v zadregi. Bivši „episcopus“ in sedanji „ordinarius“, g. Jarnej Vidmar, še vedno prav se škofovski močjo škofovske gozde izsekava, škofulja Urška še vedno kranjske fare oddaja in kaplane postavlja in pravi pravcati kranjski škof dr. Costa še vedno zvesto svojo čedo pase. Za dr. Costa hodijo kranjski fajmoštri in kaplanje, kakor ovce za pastirjem, ki jim sol požaja. In prav za to je dr. Costa najhujši neprotinik dr. Pogačarja, ker dobro ve, da, ko bi bil dr. Pogačar za škofa izvoljen, bi moral na jenjati škofova i. Do sedaj pa na Kranjskem še vedno dr. Costa škofovo plico nosi. V dokaz temu je nezaupnica, katero je te dni prajel od svojih volilcev dr. Razlag, deželni poslanec za kranjski okraj. Uže pred enim letom so na povelje škofa Coste fajmoštri in kaplani v kranjskem okraju na čisto, nepopisano polo, kateri nij bilo pridejane nobene nezaupnice, pobrali podpise mej volilci. Te podpise so celo hranili, zdaj pa v naglici skovali nezaupnico, pridejati jej pred enim letom nabrane podpise; ter vse skupaj poslali dr. Razlagu za to, ker se je bil na Dežmanovo interpellacijo zvali Spazzapanovega pogreba podpisal. Taka nezaupnica se ve bi se dala zoper vsakega dež. poslanca sestaviti, niti dr. Bierweissa voliti okraj izvenši. Na nezaupnici nij nič manje nego 19 fajmoštrov in 6 kaplanov podpisanih in vendar bajé mrgoli ortografskih napak. Podpisi so k nezaupnici prišli in pripisani, kmetje so več del polkrižani. La čast mora biti za liberalnega poslanca, če ol takih ljudij nezaupnico sprejme!

Koze se po Ljubljani strašno širijo. Bolnica, katero so na spodnjih Poljanah nalašč za kozave bolnike odprli, je uže napolnjena in morali so drugo v Trnovem osnovati. Samo večeraj je bilo pri magistratu najmanj 23 novih bolnikov. Po vsej Ljubljani je najmanj 250 kozav. Nujhujše bolezen razsaja po „dunajski cesti“, gder jih samo v eni hiši selem leži. Sanitarua policija preiskuje vse hiše. Sreča, da koze nijso hude in da ljudje le prav malo mrjo. Govori se, da bodo šole tudi po pretečenih dolgih počitnicah še zaprte ostale. Do sedaj so uže trije učitelja srednjih šol na kozah zboleli, eden z raulke in dva z gimnazije. Vreme, ki je bilo uže dalje časa prijetno mrzlo in suho, se nam je danes pohujšalo; pritisnil je jug z dežom in to bolezen še huje pospešuje. Po bližnjih hribih in gorah je sicer danes popoldne sneg pobelil, toda na ljubljansko polje se še nij upal.

P. S. 29. dec. zvečer: Nocoj leži v mrtvašnici pri sv. Kristofu 6 mrljev, umrlih na kozah. Trije so imeli bajé črne koze. Magistrat je dan zj. zaprl Café Casino, ker je kavarnarjeva žena na črnih kozah umrla. Pripoveduje se, ka vojaki, mej katerimi pa še nij boleznj, zapusté Ljubljano ter odidejo na deželo. Splošnja je nevolja, da se bolnice za silo v jako zamenjanem stanju; moški in ženske leže skupaj, deloma po tleh.

Iz Gradca 30. dec. [Izv. dop.] Okolo deset tisuč Slovanov, ki jih šteje Gradec, bi souhl človek, da ima i temu ogromnemu številu primerna društva. Žalibože,

jaz sem uboga ciganka — Vi imate grad in gozdove ter nimate propasti z resrečo ljubeznijo — jaz nemanam družega, kot srca, i če to razpoči — — zadnje besede je izgovorila čudnim povdarkom ter si je vlase, ki so se jej bli nazuli na obraz, zopet poravnala za hrbet.

„Fiorina — moja strast nij strast kakega sanjača, katerega moreda naj manjši devin nasmeh opijau. — Fiorina — zahtevajte žrtve, rad Vas ubogam.“

„Žrtva, katero ljubezen prinese, mora biti povrnena z enako stvarjo. Vi ne veste kaj obetujete. Jaz sem trdnega mnenja, da se moram Vaše obljube braniti. Gledé na Vašo velikodušnost, bila bi jaz na Vas preveč navezana, sluginja pa nočem biti. Vi bi hoteli gospodovati nad mano, jaz pak ne bi hotela biti ne-hvaležna in posledica take zveze bil bi kes, kaj mi morate na to zavrati?“

„Ne čutim, da žrtvo prinesem?“

„Danes ne.“

Markiz se poparjen odstrani, tola še bolje od ljubezni goreč, kakor dolej.

Prihodnega dne poda se k enemu najmenitnijših juvelirjev tistega mesta ter si naroči meč, kakoršen je bil Fioriniu, samo, da je ročaj zavkazal narediti iz diamanta. De la Mare plačal je zanj brezi pogojev 30.000 frankov, ter je dal v ta dragoceni meč vrezati ime „Fiorina“.

Ciganka bila je vsa osupnena, ko jej njeni ljubljenec ponudi nenavadni ta dar.

„Ne silite me, da sprejemam ponujeno mi reč; kajti s tem bila bi sklenena večna ljubezen.“

„Bodite vendar pametni i vzemite meč iz rok svojega prijatelja — ki Vas bo zmirom ljubil, i ki se nadaje ravno toliko ljubezni ol Vas. Stan, zlato in vse imetje rad žrtvujem za Vas; Fiorina, nate moj roko, stopiva k oltarju.“

„Nikoli ne privolim v to.“

da nij tako! Edino zabavno društvo „Slov. beseda“, ki bi rado zedinilo vsaj zavednejše tukaj živeče Slo-vane brez razločka stanov, niti sto ulov n: broji. Nij se čuditi, da poročilo blagajnikovo z dnjega občnega zbora nij moglo nas razveseliti. Temu je kriva mlačnost. Marsikdo bi lahko privabil še kacega sorojaka v društvo, ali škoda se mu zdi prijazne besede. „Slov. beseda“ gotovo stori več, kot more. Nad 20 časnikov i nad 600 knjig stoji udom na razpolaganje. Olibor skrbi za uravne in pugostne zabave; mej pevci udi se je osnoval pevski zbor, ki se je uže pri nekaterih „tihih večerih“ dobro obnesel.

Kakor vsak predpust bo tudi letos 4. februarija „Beseda“ osnovala plesni „venček“ v Puntigamski dvorani za svoje ude in druge Slo-vane. Lani je bil uže „venček“ posebno sijajen in tudi letošnji mnogo obeta.

Ker ravno govorim od Puntigamske dvorane, naj povem tudi, da je ondi 4. decembra slov. tehnično društvo „Vendija“ praznovalo svojo obletnico. Udeležilo se je te svečanosti okolo 400 slov. dijakov i nekoliko drugih osob. Navzočni so bili tudi poslanci g. dr. Vošnjak, dr. Srnce in Herman. G. St. Jenko je preisedoval pri prvem delu veselice, po tem pa je bil voljen per acclamationem za predsednika g. prof. dr. Krek. „Slov. pevsko društvo viših šol“ in izvrstni govorji so mnogo pripomogli k slavnosti spomina vrednega večera.

Po „Vendijem“ albumu soditi, je to eno najdelavnijših izobraževalnih društev dijaških.

Naši dijaki pa nijso delavni samo v svojih društvih; kar dobiyo od modric na visokih šolah, ne sramujo se nesti i v niži, v delalski krog, kjer imajo na tisuče sorojakov, kojih pa nij uka želja, ampak sila prignala od doma. Tako je imel tehnik g. Poznik, eden najboljših slovenskih dijakov v Gradci, uže dvakrat v gostilni pri „Straussu“ podučno govorje za slovenske delalce. Gnjljivo je bilo poslušati, kako so zahvaljevali se ukazeljni delalci in prosili za nadaljevanje zanimivih govorov.

H koncu ne smem zamolčati, kakošna razdraženost je bila te dni mej delalci. Kakor vam je znano, ima Körösi na Andric pri Gradci veliko železinsko tovarno, kjer dela vedno kakih 1800 mož, mej katerimi je komaj četrtega Nemcev, drugi so vsi Slovani, veči del Slovenci. Glavni delovodja je menda neki Prus, katerega delalci videti ne morejo, ker jim je mnogo odstotkov na plači odtrgal. Ko so mu rekli, da pri taki nizki službi komaj sebe redijo, kako-li družino, je bajé rkel, če jim nij prav, naj odidejo, on bo čelalcev lahko dobil iz Nemškega za polovico nižo plačo. Tako se je popolnoma pristudil in delalci so bili naposled tako razkačeni, da so ga 24. t. m. iz tovarne zapodili. Vsled tega je ravnateljstvo vsem delo odpovedalo in vojake ma Andrico poklicalo. 26. se delalci zbero v neki krčm., da bi se pesvetovali, kaj jim je storiti; ali vladni komisar je zbor razpustil, ker nij bil postavno napovedan. Ko 27. pridejo po spričevala in zadnjo plačo, jim je ravnateljstvo naznamilo, da so vsi zopet sprejeti v službo. Tako je vse pri starem, samo če bo delovodja moral iti.

„Tvoja ljubezen je edini cilj mojega življenja.“

„Pa veš li, kaj se pravi ciganko ljubiti i od ciganke biti ljubjen. Ti nemaš pojma o zubljih, ki mi plapole v srca. Kakor je moja ljubezen v resnici velika, tako je tudi moja jeza silna. Ti menda iščeš sreče v mojem naročju, a v njem najdeš lahko tudi pogubo. Nijsi mari nikedar slisal, kako besna je ljubeznost? Njeni zlobni duhovi čume tudi v Fiorininem srca! Svarim Te — ah! Čislam Te, i veliko mi je mari Tvoje prihodnosti, za to nočem Te onesrečiti.“

„Je li mogoče onesrečiti me s Tvojo rokó, s Tvojim srcem? Ah, uagni svojo glavo na mojo, hodi moja supruga, Fiorina!“

„Po nobeni ceni ne! Če Te tudi ljubim, hočem Te ljubiti kot prosta ciganka — Fiorina bi ne bila za Markiza de la Mare, saj ona nij vajena šopiriti se po salonih; delala bi Ti le sramoto pri Tvojih vrstnikih, zaradi česar bi me Ti le grdo gledal, i to po vsej pravici.“

Nestrpno ponavljal je Markiz svojo prošnjo strastneje i strastneje so bile njegove besede.

„Pojdi z mano i pusti igralšče!“

„Naj bo, darujem ti srce svoje, ali umetnije ne popustim; prosto hočem ljubiti i ravno tako ljubljena biti, kajti Fiorina hoče neodvisna biti, ona ne trpi nikakoršnih spon, svobodna hoče biti tvoja ljubica.“

„Ti boš moja gospa, zahtevaj.“

„Zahtevam le tvojo ljubezen, tvojo večno ljubezen družega nič! Vzajem meč kot prvo i zadnje darilo iz tvoje roke Vrnem ti ga pa, kakor hitro se tvoje srce od mene obrne.“

Tako je govorila Fiorina z žarečimi očmi, ter položila svojo glavico Markizu na ramo. Zopet so se oglašale trobente glumačev i zopet je opravljala Fiorina svoja mojsterska dela, i to še veliko točnejše kakor kedaj.

(Konec prih.)

Politični pregled.

Povsod se danes odmevajo voščila za srečno novo leto; tudi mi smo jih prinesli; vendar pa sklenemo staro leto v tako slabih okoljstvinah, da nam za prihodnje leto nij upati kake posebne sreče, ker bodo nesreče pretečenega leta še dolgo uplivala na razvoj Avstrije in njenih narodov. Na preteklo leto se bomo mi Slovenci še mnogo časa spominjali, kajti v državnem obziru smo škodo trpeli po direktnih volitvah in hudem pritisku od strani ustavovercev, v gmotnem pa nam je finančna kriza direktno in indirektno škodovala in vrh tega smo imeli še prav slabo letino in pritiskale so nas tu in tam epidemične bolezni. Vsega tega pa naj se ne ustrašimo, ampak bodimo tudi v prih. letu strajni in naprednjmo po svoji moči, da si zavarujemo svojo narodnost, svojo čast, po pregovoru: „kedor trka in zopet trka, se mu vrata odpró.“ Če bomo v tem zmislu tudi v novem letu in od leta do leta odločnejše postopali; prišli bodo tudi na u. časi, ko bomo ob novem letu se zadovoljnostjo rekli: Srečni smo, ker smo po dolgem boji dosegli, kar nam gre po pravici in ker smo priborili našim potomcem, narodno neodvisnost, svobodo, čast in slavo!

Deželni zbori bodo najbrže skleneni 15 do 20 t. m., ker za 23. t. m. je sklican drž. zbor, kateri bo imel pretrosovati verske postave; slisi se, da po ministerstvu predložene konfesijonelne postave nijso tako strašne in oistre, kakor jih zahtevajo skrajni svobodnjaki, ampak da so srednja reč, še nekaterim klerikalcem prebavljiva. Samo to je menda gotovo, da se tudi pri nas vpelje obligatni civilni zakon. Nekoliko ministrov je odpotovalo v Pešto, da se posvetujejo tam z ogrskimi ministri gledé predlogov za delegacije, katero bodo menda uže sklicane aprila meseca, iz česar je razvidno, da bo prih. sesija drž. zbora trajala le 3 mesece, menda toliko, da se rešijo konfesijonelne postave. Razpor mej Staro- in Mladočehi je nahal; mladi so se z rtovali za spravo; za to pa je „Neue freie Presse“ silno žalostna, ker ustavoverci so si obetali dobro žetev po razporu mej českimi voditelji. Ali ne bi bilo dobro, da bi se tudi pri nas stranke pomirile v zmislu našega denšnjega uvodnega članka „Slo-vencem“?

Drugih važnih novic nij takraj Litave. Okraj Litave je gledé financ velikanska zmešnjava, zaradi tega je ogrska zbornica izvolila komisijo 21. udov, da bode izdelala predloge za gospodarsko in finančno reformo na Ogrskem. Cesar je potrdil nekoliko postav zadevajočih hrvatsko avtonomijo; dež. zboru hrvatskemu pa je vlada predložila o neodvisnosti sodnikov, ob odgovornosti vlade in bana. Hrvatje so vendar dosegli uže dosti in bodo zme-rom več, kolikor obnemogljajša je ogrska vlada. Hrvatski „Obzor“ našteva v predzadnjem podlistku 20 slovenskih časopisov in dostavlja, da smo mej Jugoslovani glede žurnalistike mi Slovenci prvi. Nadalje pravi, da tak narod, ki toliko čita, ne mora propasti, temveč so in bodo Slovenci trdni jez slovanstva proti nemškemu in ital. nasilstvu. Gledite, dragi bratje, toliko spoštovanja uživa naš narod pri južnih slovauskih bratih.

Ruska in srbska, obé slovanski državi, ste v zadnjem letu na vse strani izvrstno napredovale; obé države ste zdaj v prijateljskih razmerah z Avstrijo in mogoče je, da zraste s časoma ruski upliv v Avstriji. Na vsak način pa je napredek in velik svetove upliv Rusije veliko zagotovilo obstanka in napredka avstrijskih Slovanov.

V francoskem parlamentu pridejo zdaj na vrsto nove ustavne postave, kakor je volilni red itd.; dotični vladni predlogi so deloma po Thiersovih ena-kih predlogih ponarejeni in merijo na omjenje volilne pravice in na druga konservativna načela. Nij mogoče soditi, kak učinek bo imelo to kračenje ljudske svobode in ljudskih pravic na večino francoskega naroda; na vsak način vlada igra z ognjem, kajti Francozje se bodo naveličali reakcije pod krinko republike.

Na Španjskem so Karlisti zadnje dnij mnogo terena pridobili; vlada pa na vso moč dela, da bi komuniste in Karliste pregnala; komunisti utagnejo sicer te dni propasti, ampak Karlisti so gospodje na severnem Španjskem in imajo mnogo denara, vsled česar so vsak dan nevarnejši. Castellarju,

kateroga diktatura neha z novim letom, hočejo kerzezi (španjski zastop) polne oblasti zdaljšati za 5 let. Na Španjskem in Francoskem se bide zdaj boj mej reakcijo in napredkom; če v obeh državah zmaga reakcija, po tem je nevarnost, da oba slavna naroda za dolgo časa ali za zmerom propadeta. Bog ne daj!

Iz vsega pa se vidi, da staro Evropo zamore le mlado Slovanstvo zopet okrepčati; stari narodi propadajo, mej tem ko se je slovanski narod še le oživil.

Razne vesti.

Občinski zbor. Prihodnja seja bo 7. t. m. ob 5 uri zvečer. Dnevni red je tu le: Poročila finančnega odseka o računskih sklepih werdenberskega, deželno-občinskega, stipendijskega in šolskega zaloga za leto 1872 in o proračunu stipendijskega zaloga za l. 1874. Odborov predlog zastran denarne pomoči, ki naj bi se dovolila za novo cesto v Trenti na Bovškem. Odborov predlog zastran združenja občin v veliko županje. Odsekovo poročilo o uacrtu postave, po kateri se določi zadnji obrok za nazvanilo pravic, podvrženih zemljiščno-odvezni uravnavi. Odsekovo poročilo o prošnji tržiškega mesta za poseben občinski red. — Odborovo poročilo, da izbrise neki stari dolg občinam nekdanjega okraja krškega. Odborovo poročilo, s katerim predloži petico za predelsko železnico.

Umor. Dne 28. decembra ob 7. uri zvečer, po tem ko so nekateri cigani v krčmi Tomaža Peršiča v Kronbergu v izbi njegove hiše z gosli, citrami in gitaro godli, stopi imenovana družba ciganska, obstoječa iz treh moških (enemu je bilo ime Cuzo, enemu Pitteri) in iz dveh žensk v bližnjo kuhinjo in se med seboj pogovarjajo. Na ognjišči kuhinje so sedeli štiri moške iz Kronberga in domača hča. Kar naenkrat se vzdigne mlad še ne 30 letni Cuzo in zasadi 60 letnemu Pitteriju dolg nož v prsi. Zadnji se zgrudi na tla, ostali cigani pa se spustijo v beg. Ko so navzoči cigani Cuza hoteli vloviti, se jim drugi tako protivili, da so se zbal, in cigani všli. Na ubitem ciganu pa je ležal njegov zvest pes do družega dne, dokler ne prišla gosposka, ki sedaj stvar preiskuje.

Slovstvo. „Vera in pamet ali razodenje božje v naravi“ se imenuje mala brošurica, katero je spisal in v ljubljanski „narodni tiskarni“ natisniti dal neki B. Mislinški. Prebrali smo to knjižico, v kateri so vera, pamet in nes pamet čudno in zmedeno mej soboj pomešane, ter se prepričali, da bi bil g. pisatelj bolje storil, ko bi bil namesto lepih besed

„Tebe le, resnica večna

Moje si želi sreč;

Kmalu v tvojem naj naročji

Mine ga laži gorje!“

izvolil za moto stavek, natisnen na 26. strani: „Na papir se lahko napiše, kar se hoče, saj se ne more pritožiti.“ Poleg dobrega zdravega jedra se v knjižici nahaja mnogo netečnega, neprebavljivega. Tako n. pr. na 24. strani: „Goljufija je, če kdo pravi, da so znanosti človeške iznajdbe.“ — Na 14. strani: „Ko so cerkveni bajeslovci svoj sistem postavili, pobrali so vse knjige skupaj, kar so jih najti mogli ter so je rabili, kakor se jim je zdelo.“ — Na 17. strani: „Kakor hudiča, izmislili so si tudi pekla, kjer smola in žveplo“ gori, kakor da bi tam v večnosti kaj materijalnega bilo; torej bodemo v nebesih vendar-le tudi jesti in piti imeli, ako bodemo hoteli živeti, kaj?“ — Na 29. strani: „Da je tista velika riva Jonasa požrla, je precej čudno; vendar bi bil še večji čudež, ko bi bil Jonas ribo požrl.“ — Na 12. strani: „V svetem pismu starega zakona stoji, da se je hudič začel z vsemogočnim voiskovati; to ga je premagal in v neko jamo, pekla, zaprl. Od tam so ga krščanski bajeslovci zopet izpustili, poslali ga v kačji podobi k Adamu v vrt, kjer se je z Evo zabaval, ne da bi se bila tamkaj čudila slišajoč kako govoriti. Nasledek tega je bil, da je ta kača Evo pregovorila jabelko jesti, kar je po tem celi človeški rod pogubilo!“ — Pisatelj se na 29. str. tudi čudi kako je to, da hudič, ki je Krista skušal ter mu vesoljni svet obetal, uže nij — Amerike našel! Gdor si hoče knjižico kupiti (cena 20 soldov), tega zagotovimo, da mu ne bode žal; vesele pol ure si bode naredil z njo.

Največa bedarija pa je, če ljubljanski klerikalni listi to brošuro zato, ker je v „narodni tiskarni tiskana“, Narodovcem“ pripisujejo. Kaj je g. Paternolli zato, ker „Sočo“ tiska, uže „Sočan“ ali pa g. Seitz klerikalec za to, ker „Glas“ v njegovi tiskarnici izhaja? Ti perfidni ljudje naj pomislijo, da je narodna tiskarna obratno podvzeta. Gdor plača, tistemu se tiska, kar hoče.

Trst in Primorje zadnji čas zopet zanima novinarstvo. V enem francoskem listu je stalo, da se

Italija z Avstrijo s posredovanjem nemškega cesarja pogaja, da bi Avstrija odstopila Trst in Primorje Italijanski. Na to čudno vest, so nemški oficijozni listi odgovorili, da Nemška se ne meša v take zadeve, temveč loče ona pomagati Avstriji ohraniti integriteto (nerazdeljivost) sedanjega posetva. „Presse“, „Triester-Zeitung“ in drugi listi so se tudi spravili na bojnega konja in Italijane, posebno pa naše Italijansime oštevali, češ, da interes Trsta in cele Avstrije zahteva da Trst ostane pri Avstriji, in da se zatorej sanjarje Italijansimov ne bodo nikoli uresničile. „Il Corriere di Trieste“ pa je uže zopet prinesel prav zanimiv članek nekakega tržiškega trgovca, g. Vuličevića, v katerem članku ta gospod izvrstno pobija Italijansime, posebno pa „Cittadino“, organ naših italijanskih sanjačev, katerim pravi, da za njim stoji mnogo milijonov Slovanov, kateri ne žele pohrustati biti, in da bojo tido zadujejo branili sebe in Avstrijo pret tujim napadom. Sicer pa bi bile slovanske pokrajine za Italjo velika zadrega, zira če ar nij misliti, da bi bil ital. državnik tako neumni, kakor naši Italijansimi itl. Naj bi se Italijansimi iz tega članka naučili toliko, da se zopet za toliko spametijo, za kolikor jim je Libero Liberi, strašauski konfuzioner, možgane zmešal.

Občinski zbor političnega društva Soča bode v četvrtak 15. t. m. v veliki sobi Faiferjeve gostilnice na Korenu ob 1 uri popoldne. Na dnevnem redu so sledeče točke: 1. Nagovor predsednika. 2. Poročilo tajnika. 3. Polog računa po denarničarju. 4. Volitev predsednika. 5. Volitev 8 odbornikov. 6. Posamezni navsveti gg. družabnikov.

Nadejamo se, da pride mnogo gg. družabnikov k temu važnemu občnemu zboru.

Odbor polit. društva „Soča“.

Še eno našim prijateljem in naročnikom!

Ko smo osnovali „Sočo“, smo se zanašali na Vašo krepko podporo v vsakem oziru — in zares se je oglasilo v kratkem času več naročnikov, nego smo v začetku pričakovali in tudi duševna podpora se nam je od vseh stranij zagotovila in obilno dala.

Posebno lani, ko se je v boju za in zoper svobodna načela ena cela stranka in z njo vred lepo število naročnikov od nas odvrnilo, pokazali so nam naši prijatelji prav jasno svojo resno voljo, da „Soča“, uredovana na podlagi svodomiselnih načel, ostane in da nadaljuje potezati se za omiko in svobodo in za svete pravice našega naroda. Pokazali so nam to, ko so nam v malih dneh privabili toliko novih naročnikov, da smo jih imeli potem več, nego pred odpadom klerikalcev. Zanašamo se, da nam ostanejo zvesti vsi ti naročniki, in ne samo to, ampak da se njihovo število celo izdatno pomnoži; — a kar se posebno želimo je to, da bi se nam naročnina redno plačevala, kar je prav neobhodno potrebno, ker so stroški za tisk in izdavanje lista veliki in morajo biti redno poravnani.

Mi žrtvujemo čas in trud — brez kakoršnega si bodi dobička, požiramo grenke, s katerimi nas pogostoma pitajo naši nasprotniki in prestajamo potrpežljivo še marsikatero drugo nadležnost, — a stroškov iz svojega žepa zalagati, tega ne moremo pri najboljši volji in zato priporočamo čast. naročnikom in prijateljem „Soče“ prav nujno, naj je nobeno četrtletje ne puste na suhem, da bo mogla neprenehoma in veselo nadaljevati svoj tek.

Prvi list smo poslali tudi mnogim na ogled; kedor ga noče prejemati, naj nam ga vrne.

Nadejamo se, da bomo uslišani in sklepamo z voščilom, kakoršno je pri nas naj bolje navadno: Še danes leto zdravi in veseli in tako še mnogo let!

UREDNIJSTVO.

Kmetijske i trgovske vesti.

(Kmetijstvo društvo v Gorici) je imelo dne 29. t. m. občni zbor v društvenih prostorih. Izmej 443 družstvenikov se jih je udeležilo zbora samo 21.

Ob 11. uri je naznanil gosp. predsednik, grof Coronini, začetek zborovanja, katero se je redno vršilo do 1 ure popoldne.

Proračun za leto 1874 obsega dohodkov 2953 gl. 61 kr. in 2952 gl. 50 kr. stroškov, tedaj konečnega ostanka 1 gl. 11 kr. Društvena lista „Atti e Memorie“ in „Gospodarski list“ imata razvun družstvenikov oba skupaj samo 112 naročnikov, in sicer jih šteje slovenski list 66, italijanski pa 46. — Uredniku „Gospodarskega lista“ se je povikšala nagrada letnih 150 gl. na 200 z namenom, da si pridobi sodelalce in da postane list po svojem obsežku boljši.

Predloga zastran preuredbe 2 določeb v društve-

nih pravilih sta se izročila pravnemu o. lseku, kateri naj bo o njih poročal v prihodnji zborovi seji.

Daljšo razpravo je vzbudil predlog g. Del Torre naj bi se preiskovalo, kako bi se dale porabiti vode Soča, Ter, Versa, Nadiža, Judri (Idrija) in dr. za razpeljanje po Furlaniji, po enakom načinu, kakor se je začelo v tržiški (monfalkonski) okolici in naj bi se naprosila za dotične studije izdatna podpora iz državnega zaloga.

Predlog se je sprejel z dostavkom g. Levi-ja, da se ima odbor, katerega se izroči ta stvar, v dogovore spustiti s kmetijskim društvom v Vidmu, ker ima ital. Furlanija v tej zadevi enake interese, kakor naša.

Dalje se je sprejel Dottorijev predlog, da se ima podati vladi peticija za obilno pomoč iz državnega zaloga za napeljevanje Soče po tržiški okolici, katero delo nij samo okraju in deželi koristno, — ampak v nekakem oziru tudi celi državi kot vzgladno delo, katero vtegne izpodbuditi tudi druge dežele in kraje k enakim početjem.

Konečno je obveljal predlog g. Vodopivca, da se naprosi kmetijsko ministerstvo, naj brezplačno razdeli uže tiskane slovenske in italijanske razkaze kmetijskih stvarij v podobah mej tisto ljudske učitelje, kateri so na kmetijski šoli se izobrazili, da jih porabijo za podučevanje v kmetijstvu.

Listnica upravnistva.

Sl. čitalnica v Staremtrgu: Ker ste dolžni za leto 1873 f. 3.50; smo vzeli poslancih f. 2.30 na stari račun. Nam morate poslati še f. 1.20 za 1873 in naročnino za 1874. Buchhandlung Ed. Siegl Klagenfurt: Es wundert uns, dass sie Ihre über 2 Jahre alte Anoncenrechnung, trotz oftmaligen Betreibungen nicht berichtigen wollen; Sie werden sich für f. 5.43 doch nicht klagen lassen? Abgeordnetenhaus Wien: Unsere Zeitschrift kostet 1/4 jährig f. 1.20; daher noch 50 kr. Sl. Čital. v Podragi. Bomo pošiljali po f. 4. na leto; če vam nij prav, vrnite list, če pa list obdržite, pošljite precej vsaj 1. gold. Sl. čitalnica v Mirnem. Dobil f. 3. na račun; prosimo še f. 3.90 do konec 1873. Sl. Čital. v Rihenbergu. Še f. 1.30 do konec 1873. Jan. Kerš. v Preserjah se f. 1.60 za l. 1872.

JAVNO PRIPOZNAVJE.

V tekočem leti sem svoje imetje tukaj in na Ogerskem pri „prvi občni zavarovalni banki Sloveniji“ zavaroval. Slučajno je zadela zavarovane reče na Ogerskem v preteklem mesecu požarna škoda. Omenjena banka je brz, ko se jej je naznanila škoda, stvar točno preiskala ter mi dotično odškodnino v popolno mojo zadovoljnost pošteno izplačala. Ta slučaj mi daje povod, da banko „Slovenijo“ vsem posestnikom iskreno priporočam.

V Trstu, dne 24 decembra 1873.

F. Kalister l. r.
veletržec v Trstu.

Dr. Ferdo Rojic,

zdravnik, zdravi od zdaj naprej na svojem domu

v Dornbergu.

ALBIN SLITSCHER

trgovec v LJUBLJANI,
na dunajski cesti, št. 64

priporoča svojo štacuno

za speterijsko blago in železnino; drži zalogo najboljših vodnih in cirkularnih žag za dile, deske in furnire, mnogovrstnih ročnih žag, pil, vlitih in iz pleha emailiranih piskrov in vseh orodij za kuhinjo; železne prihranilne ognjišča; plehate in grudelnaste peči in kotle, košnje ino slamorezne kose, lepo pozlačene križe za grobe i. t. d.